

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH - ROLA I ZADANIA RZECZNIKA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ

Rzecznik odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych oraz jego zastępcy wybierany jest na zjeździe wyborczym na czas trwania kadencji organów samorządu czyli na 4 lata. Funkcję tę pełni społecznie. Działalność jego regulują przepisy **ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych /Dz.U.2011.178.1038 z późn.zm./** oraz regulamin rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Oprócz działalności w zakresie rozpatrywania skarg związanych z odpowiedzialnością zawodową, rzecznik zajmuje się też prewencją wykroczeń zawodowych pielęgniarek i położnych poprzez prowadzenie szkoleń/konferencji w temacie odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych, przepisów regulujących działalność pielęgniarek i położnych, prowadzenia dokumentacji itp.

Rozdział 6 (ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych)

Odpowiedzialność zawodowa

Art. 36. 1. Członkowie samorządu podlegają odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki zawodowej lub przepisów dotyczących wykonywania zawodu, zwane dalej "przewinieniem zawodowym".

2. Odpowiedzialności zawodowej, o której mowa w ust. 1, podlegają także obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej wykonujący czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 37. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej o ten sam czyn toczy się niezależnie od postępowania karnego w sprawie o przestępstwo, postępowania w sprawie o wykroczenie lub postępowania dyscyplinarnego wszczętego w jednostce organizacyjnej, w której przepisy szczególne przewidują takie postępowanie. Może jednak być ono zawieszono do czasu ukończenia postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub postępowania w sprawie o wykroczenie.

Art. 38. 1. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej obejmuje:

- 1) czynności sprawdzające;**
- 2) postępowanie wyjaśniające;**
- 3) postępowanie przed sądem pielęgniarek i położnych;**
- 4) postępowanie wykonawcze.**

2. Celem czynności sprawdzających jest zbadanie okoliczności koniecznych do ustalenia, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowania wyjaśniającego. W trakcie czynności sprawdzających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu, z wyjątkiem przesłuchania w charakterze świadka osoby składającej skargę na pielęgniarkę lub położną.

3. Celem postępowania wyjaśniającego jest ustalenie, czy został popełniony czyn mogący stanowić przewinienie zawodowe, wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w przypadku stwierdzenia znamion przewinienia zawodowego - ustalenie osoby obwinionej oraz zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu pielęgniarek i położnych.

4. Celem postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych jest pociągnięcie do odpowiedzialności sprawcy przewinienia zawodowego oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnianiu przewinień zawodowych, a także zapobieganie im oraz umacnianie poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego.

5. Celem postępowania wykonawczego jest wykonanie orzeczeń zapadłych w toku postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych.

Pielęgniarki i położne ponoszą odpowiedzialność za cały zakres działalności zawodowej, w tym także za sferę relacji pielęgniarka – pacjent – członkowie zespołu terapeutycznego. Pielęgniarki i położne podlegają regułom prawnym i moralnym funkcjonującym w społeczeństwie na zasadzie powszechności, a za swoją działalność ponoszą odpowiedzialność:

- prawną:
- karną,
- cywilną,
- dyscyplinarną,
- administracyjną.
- zawodową (w tym etyczną).

Odpowiedzialność pielęgniarki i położnej określają:

- przepisy regulujące wykonywanie zawodu pielęgniarki i zawodu położnej,
- Kodeks pracy,
- Kodeks karny,
- Kodeks cywilny,
- Regulaminy zakładowe,
- Zakresy obowiązków, uprawnień, odpowiedzialności na stanowisku pracy,
- Kodeks etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Odpowiedzialność zawodową ponoszą pielęgniarki i położne przed organami samorządu pielęgniarek i położnych (**rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej i sądem pielęgniarek i położnych**) za:

- naruszenie zasad wykonywania zawodu
- naruszenie przepisów regulujących wykonywanie zawodu pielęgniarki i położnej
- postępowanie sprzeczne z zasadami etyki zawodowej.

Ponadto jedno zachowanie, czyn, również w rozumieniu braku działania mogą skutkować poniesieniem ujemnych konsekwencji na gruncie kilku regulacji prawnych. W praktyce oznacza to dla osoby, która naruszyła obowiązujące ją normy prawne, możliwość wydania

wobec niej kilku decyzji (wyroków, orzeczeń) odnośnie tego samego zachowania, np. **wyroku cywilnego, wyroku karnego, kary dyscyplinarnej wymierzonej przez pracodawcę oraz orzeczenia w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej**. Warunkiem jest jednak, aby dane zachowanie, czyn naruszało przepisy z określonych dziedzin prawa. Odpowiedzialność ponosi się wyłącznie na gruncie tych regulacji prawnych, które zostały naruszone (złamane, niedopełnione).

Rzecznik odpowiedzialności zawodowej obowiązany jest badać i uwzględniać okoliczności przemawiające **zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść** pielęgniarki lub położnej, której dotyczy postępowanie.

Rzecznik odpowiedzialności zawodowej wszczyna postępowanie sprawdzające a następnie wyjaśniające, jeżeli uzyskał wiarygodną informację o przewinieniu z zakresu odpowiedzialności zawodowej.

Rzecznik odpowiedzialności zawodowej przed wszczęciem postępowania wyjaśniającego bada z urzędu, czy nie zachodzą okoliczności wyłączające postępowanie.

W przypadku stwierdzenia takich okoliczności, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, które doręcza wraz z uzasadnieniem pokrzywdzonemu i pielęgniarce lub położnej, na którą złożono skargę. Jeżeli okoliczności, o których mowa wyżej wystąpią w toku postępowania wyjaśniającego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o umorzeniu wszczętego postępowania, które doręcza wraz z uzasadnieniem pokrzywdzonemu i pielęgniarce lub położnej, której dotyczy postępowanie.

Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego pokrzywdzonemu przysługuje zażalenie do Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, a jeżeli postanowienie to wydał Naczelny Rzecznik – zażalenie przysługuje do Naczelnego Sądu Pielęgniarek i Położnych.

Jeżeli dane istniejące w chwili wszczęcia postępowania lub zebrane w jego toku zawierają ostateczne podstawy do przedstawienia zarzutów pielęgniarce lub położnej, której dotyczy postępowanie, rzecznik odpowiedzialności zawodowej sporządza postanowienie o przedstawieniu zarzutów, ogłasza je niezwłocznie pielęgniarce lub położnej i przesłuchuje ją na okoliczność tych zarzutów.

Postanowienie o przedstawieniu zarzutów zawiera: wskazanie pielęgniarki lub położnej, dokładne określenie zarzucanego jej przewinienia zawodowego i uzasadnienie.

Na wniosek pielęgniarki lub położnej, której dotyczy postępowanie, jej obrońca może być obecny przy składaniu wyjaśnień. W toku postępowania wyjaśniającego rzecznik odpowiedzialności zawodowej powinien dążyć do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. W tym celu może on przesłuchać pielęgniarkę, której dotyczy postępowanie, świadków, biegłych, jak również wprowadzić inne dowody. Odmowa złożenia wyjaśnień przez pielęgniarkę lub położną, której dotyczy postępowanie, nie wstrzymuje postępowania.

Następnie rzecznik jeżeli zebrane dowody są wystarczające zamyka postępowanie i występuje do sądu pielęgniarek i położnych z wnioskiem o ukaranie.

Sąd pielęgniarek i położnych może uznać, że dowody zebrane w czasie postępowania są niewystarczające do orzeczenia kary i uniewinnić pielęgniarkę/położną, bądź orzec jedną z następujących kar:

Art. 60. 1. Sąd pielęgniarek i położnych może orzec następujące kary:

- 1) upomnienie;
- 2) nagane;
- 3) karę pieniężną;
- 4) zakaz pełnienia funkcji kierowniczych w podmiotach leczniczych na okres od 1 roku do 5 lat;
- 5) zakaz pełnienia funkcji z wyboru w organach samorządu na okres od 1 roku do 5 lat;
- 6) ograniczenie zakresu czynności w wykonywaniu zawodu na okres od 6 miesięcy do 2 lat;
- 7) zawieszenie prawa wykonywania zawodu na okres od 1 roku do 5 lat;
- 8) pozbawienie prawa wykonywania zawodu.

2. Sąd pielęgniarek i położnych, orzekając karę przewidzianą w ust. 1 pkt 6 albo 7, może dodatkowo orzec karę wymienioną w ust. 1 pkt 4.

Ewa Danel
Zastępca Okręgowego
Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej
Pielęgniarek i Położnych w Bielsku-Białej

Bielsko-Biała, 28 luty 2017 r.